

Úžasný příběh naplněný
nostalgií a zatížený dlouho
potlačovanou vinou.
The Sunday Times

PETER MAY

ÚTĚK

HOST

PROLOG

Londýn

Probouzí se zalitý studeným potem ze sna protkaného temnotou a krví. Strávil celý život pod cizí identitou v cizí zemi a právě teď neví, kým je. Ví jen, že chřadne příliš brzy. Kvůli ztracené lásce promarnil život; protekl mu mezi prsty v pouhém okamžiku.

Tři týdny po návratu k těmto břehům mu připadají jako nejdelší období v jeho životě. Je zvláštní, že bolest a strach roztahují čas do nepředstavitelných vzdáleností, zatímco pouť za štěstím končí ještě dřív, než začne. Z dávno zapomenuté minulosti, ztracené v křídovém prachu a teplém mléce, vyvstává pocit relativity času. Na minutu položíte dlaň na rozpálenou plotnu, a připadá vám, že uplynula hodina. Povídate si hodinu s krásnou dívkou, a máte pocit, že mluvíte teprve minutu.

Přijel na lodi. Trajektem z Calais. Cesta mu připomněla, jak kdysi vedl svůj člun těžkou jarní mlhou k cizímu břehu. Když přistoupil k pasové kontrole a policista otevřel jeho pas, téměř se mu zastavilo srdce. Ale muž za přepážkou doklad jen proletěl očima. Jistě, už po něm nikdo nepátrá. Po tolika letech rozhodně ne. Bledý zpocený stařec prošel

kontrolou a nikdo mu nevěnoval zvláštní pozornost. Už ví, kým je. Právě teď a tady je cizincem.

V malé špinavé garsonce je tma a horko. Záclony zastírají světla města a neutuchající hukot nočního provozu, který proniká i do jeho snů. V přítmi pokoje se pomalu začínou rýsovat stíny. Poprvé si uvědomí, že ho něco probudilo. Jakýsi šestý smysl ho zničehonic varuje, že v místnosti je ještě někdo jiný.

Polekaně si sedá. „Kdo je tam?“

Na okamžik zavládne ticho.

Potom se z temnoty vynoří slova, která mu na hlavě přistávají jako tlumené rány boxerských rukavic. „Klid, starý příteli. Je na čase si promluvit,“ zazní jemně, téměř konejšivě.

Okamžitě si uvědomí, kdo před ním stojí. „Jak jsi mě našel?“

Slyší, jak se muž usmívá.

Hlas se ozývá znovu, tentokrát povýšeně a káravě. „Simone, Simone. Nebylo nic jednoduššího, než tě sem sledovat poté, co jsi odešel z kavárny.“ Nadechne se. „Jak se ti sakra povedlo schovávat se tak dlouho?“

„Co chceš? Copak jsem se nevyjádřil dost jasně?“

„Naprosto jasně.“

„Tak o čem chceš teda mluvit?“

Ze stínů se oddělí postava a náhle se nad ním skloní. „O smrti. Samozřejmě.“

Simon pohyb téměř nevidí, ale dobře ho slyší. Šustění bavlny o hedvábí. A pak měkký chladný dotek smyčky ovíjené kolem jeho krku. Utahuje se nečekaně rychle a prudce. Nestihne vykřiknout. Popadne útočnicka za zápěstí, hned si však uvědomí, že není dost silný na to, aby ho zastavil. Ale nehodlá se vzdát jen tak. Kvůli tomu se nevrátil. Veškerá

jeho síla z něj však velice rychle vyprchává. Soustředí se na tvář pouhých pár centimetrů od svého obličej. Všechno tlumené světlo z místnosti se hromadí v očích, které mu dřív byly tak známé. Nyní jsou kruté a plné nenávisti. Cítí na své tváři dech svého kata, závan věčnosti. Potom přichází černo a navždy zháší světlo a život.

Vrah pomalu pouští bezvládné tělo zpět na postel. Stařec ky křehké, ale ztěžklé smrtí. Cvaknutí je ve tmě téměř ohlušující a náhlý příval světla dopadajícího s mrtvým mužem na postel je téměř omračující.

Ruce v latexových rukavicích rozbalují srolované plátno a rozprostírají ho na teplé prostěradlo. Světlo se odráží od pětice lesklých sterilních skalpelů. Simon má za chvíli na levém předloktí vyhrnutý rukáv noční košile. Muž vybírá jeden ze skalpelů. Postupuje s neochvějnou jistotou člověka, který ví, že nemusí nikam spěchat.

Opatrně a velice zručně a obratně začíná odřezávat a stahovat kůži z předloktí. Postel netřísní téměř žádná krev. Srdce se jí totiž už před nějakou dobou přestalo snažit vhnět do Simonova rychle chladnoucího těla.

2015

PRVNÍ KAPITOLA

Glasgow

I

Jack vystoupil z autobusu skoro na konci Battlefield Road a s neblahou předtuchou zvedl hlavu k potměšlé obloze. Zahleděl se na zlověstnou siluetu kouřem zašlé Nemocnice královny Viktorie shlížející z kopce na bitevní pole, na němž Jakub I. Stuart kdysi porazil Marii Stuartovnu. Z nevysvětlitelných důvodů mu přeběhl mráz po zádech.

Věděl, že už nemusí chodit o holi. Byl opět skoro v plné síle a jeho prognóza po slabším infarktu byla podle lékařů dobrá. Předepsali mu dietu, která mu pomohla snížit hladinu cholesterolu, a řekli, že každodenní procházky mu prospějí víc než hodina v posilovně.

Zvykl si však na svou hůl jako na dlouholetou společnici. Vychutnával si uklidňující, spolehlivý dotek měděné hlavičky, sovy stočené v jeho dlani. Byla stálá — na rozdíl od všeho ostatního v jeho životě.

Stará škola v Queen's Parku nadobro zmizela; byla opuštěna, pak ji poničil požár a nakonec ji město nechalo srovnat se zemí. V útrobách Battlefield Rest, budovy se zelenými a béžovými dlaždicemi a hodinovou

vízkou, už nebyl otevřený kiosek s novinami a nestála tam čekárna u tramvajové zastávky, ale italská restaurace. Langside Library, poslední knihovna postavená z Carnegieho fondu, vybudovaná z červených pískovcových cihel, tok času ustála. Na rozdíl od Nemocnice královny Viktorie, která byla pro Jacka místem raných i nedávných vzpomínek. Brzy ji zavřou a její provoz nahradí nová Fakultní nemocnice královny Alžběty.

U Viktorie mu v dětství trhali krční a nosní mandle. Ještě si dokázal vybavit gumový zápach kyslíkové masky, kterou mu na operačním sále přiložili na obličej, aby ho uspali. Vzpomněl si i na pruh světla pod dveřmi do pokoje a na záhadné stíny procházející se po chodbě za nimi, jako zlí démoni sužující jeho mladistvou představitost.

Když však vstoupil do vestibulu s omšelými zelenými stěnami a ucítil tíživý zápach antiseptik, zcela jasně se mu vybavila vzpomínka na matčinu smrt.

Během těch ponurých zimních večerů, které strávil u jejího lůžka, ji občas zastihl zoufalou, jindy téměř v kómatu a jednou ležící ve vlastních výkalech. A při jedné večerní návštěvě našel její postel prázdnou. Staniční sestra mu vysvětlila, že jeho matku převezli do jiné budovy.

Chvíli mu trvalo, než ji našel. Když se mu to podařilo, měl pocit, že se octl na divadelním jevišti připraveném k hrůznému rozuzlení děje. Obrovský prostor oddělení z viktoriánských časů, nahodile uspořádaná lůžka a zástěny, mdlé osvětlení utopené ve tmě. Vyděšená nářkem a občasnými výkřiky neviditelných pacientů sevřela matka jeho ruku a zašeptala: „Převezli mě sem, abych tady umřela.“ Dodala: „Nechci umřít sama.“

Seděl u ní tak dlouho, jak mu dovolili. Po skončení návštěvní doby mu řekli, že musí odejít. Chtěla, aby zůstal s ní. Když se za ní naposledy ohlédl, spatřil v jejích očích strach.

Druhý den ráno k němu domů přišel policista. V nemocnici ztratili jeho číslo — jako vždy, nehledě na to, kolikrát jim ho dal. Jeho matka zemřela v noci. Sama, přesně tak, jak se bála, a Jacka přepadl neodbytný pocit viny, který ho nikdy úplně neopustil.

Doslechl se, že Maurie dostal rakovinu, ale celé roky ho neviděl. Když se od rabína po telefonu dozvěděl, že ho chce Maurie vidět, velice ho překvapilo, že jeho starý přítel také prodělal infarkt. Žádná z těch zpráv ho však nepřipravila na vyzábělý stín muže opřeného o polštáře na nemocničním lůžku.

Maurie býval odjakživa, dokonce i v pubertě, spíše oplácaný. Když ho přijali do prestižní právnické asociace Glasgow Bar — a když založil firmu nabízející právní poradenství v oblasti nemovitostí, která mu vynesla pěkné jmění —, z oplácaného chlapce se stal korpulentní podnikatel.

Teď jeho kosti potahovala pouze povislá kůže, kdysi tučné tváře se propadly a na jeho hlavě poseté stařeckými skvrnami nezbyly po chemoterapii téměř žádné vlasy. Vypadal o dvacet let starší než Jack ve svých sedmašedesáti. Jako příslušník jiné generace.

V jeho tmavě hnědých očích však i přesto plály ohníčky života, které neodpovídaly jeho vzhledu. Z jeho obličeje a paží vedly hadičky, ale on si jich podle všeho vůbec nevšiml. Jakmile spatřil Jacka, napřímil se a ožil.

Když se usmál, Jack v něm poznal starého Maurieho. Škodolibého a prohnaného hejska. Maurie byl šoumen každým coulem, na pódiu vystupoval nadmíru sebevědomě, protože věděl, že má skvělý hlas. Bez ohledu na počet členů kapely se všechny oči upíraly jen na něj.

V nohách postele seděly dvě sestřičky a sledovaly na jeho televizoru další díl seriálu *Coronation Street*.

„Běžte, běžte,“ vyháněl je Maurie. „Potřebujeme probrat soukromé záležitosti.“

Jacka v té chvíli zarazilo, jak křehce zní ten kdysi mocný hlas.

„Zavři dveře,“ vyzval Jacka, když sestry odešly. Potom pokračoval: „Za tu zatracenou televizi platím, a ony se na ni dívají častěji než já.“

Židovství pro něj bylo spíše jen hra; nikdy ho nebral příliš vážně. Nebo si to Jack alespoň myslel. Mluvil o židech laškovně jako o „svých lidech“. Téměř čtyři tisíce let dějin se však v krvi jen tak neskryjí. Jack vyrostl v konzervativní protestantské domácnosti v okrsku Southside, takže když začal navštěvovat Maurieho dům, všechno mu v něm připadalo zvláštní a exotické. *Gefilte fiš* a *maces*. Synagoga po škole a o šábesu a bar micva, poslední krok židovského chlapce do dospělosti. Svíce hořící v menóře, dvě na okně v předvečer šábesu a devět o chanuce. Mezuzy připevněné na zárubních všech dveří.

Maurieho vztah s rodiči se projevoval velmi hlasitě, což Jacka ze začátku zaskočilo. Zdálo se, že se neustále hádají. Pořád na sebe hulákali. Pak si však uvědomil, že takto spolu prostě komunikují.

Maurie se na Jacka usmál. „Ani trošku ses nezměnil.“

„I ty jeden sedmilháři.“

Maurie viditelně posmutněl. Ztišil hlas a popadl Jacka za zápěstí překvapivě silnými prsty. „Musíme se vrátit.“

Jack se zamračil. „Kam?“

„Do Londýna.“

„Do Londýna?“ Jack netušil, o čem je řeč.

„Jako tenkrát, když jsme byli ještě kluci.“

Než Jackovi svitlo, uběhlo několik dlouhých okamžiků. „Sakra, Maurie, do Londýna jsme utekli před padesáti lety.“

Stisk Maurieho kostnatých prstů na Jackově zápěstí zesílil, až to Jacka téměř zabořilo. Upřeně hleděl Jackovi do očí a naléhavě promluvil: „Flet je mrtvý.“

Jacka tím opět pouze zmátl. Můžou za to snad léky, které Maurie bere? „Kdo je Flet?“

„Vždyť víš!“ vybízel ho Maurie. „Jasně že víš. Zamysli se, pro Kristovy rány. Vzpomeň si. Simon Flet. Ten herec.“

Jackovi se vybavily chladné a neradostné vzpomínky. Byly pohřbené tak dlouho, že ho jejich náhlé oživení málem vylekalo. Chvíli mu trvalo, než se sebral. „Ale Flet určitě umřel už dávno.“

Maurie zakroutil hlavou. „Před třemi týdny.“ S obtížemi se natáhl ke skřínce vedle lůžka a vyndal z ní složené noviny, skotské vydání *Heraldu*. Přitiskl je Jackovi na hrudník. „Byl zavražděn. Někdo ho uškrtil v jakési zaplivané garsonce v londýnském East Endu.“

Náhlá a nepříjemná vzpomínka přinutila Jacka zatnout zuby, jako kdyby se otevřel hodně starý hrob a on se snažil nedýchat, aby se náhodou nenakazil z výparů.

Maurie se naklonil k Jackovi. Vysíleně zašeptal: „Flet toho mladého gaunera nezabil.“

Jack sebou polekaně trhl. „Ale ano, zabil.“

„Nezabil! Jenom já jsem viděl, co se stalo. Víم to jen já.“
„Ale... ale Maurie, jestli je to pravda, proč jsi něco neřekl dřív?“

„Protože to nebylo nutné. Jde o tajemství, které jsem si s sebou mίnil vzít do hrobu.“ Zapíchl prst do novin.
„Ale tímhle se všechno mění. Víم, kdo spáchal tu vraždu v roce 1965. A jsem si naprosto jistý tím, kdo zabil chudáka Simona Fleta.“ Zhluboka se nadechl; sípavě, jako kdyby mu v hrdle uvízl motýl. „To znamená, že se musím vrátit, Jacku. Nemám na vybranou.“ Chvíli hleděl skrz svého starého přítele a topil se v jakési smutné vzpomínce. Potom se s lítostí v očích obrátil k Jackovi. „Už mi nezbývá moc času... a ty mě tam budeš muset odvézt.“

II

O stěnu v rohu místnosti se opírala akustická kytara. Gibson. Jack podle prachu na jejích oblinách poznal, že na ni Dave už hodně dlouho nehrál. Jen tam tak stála jako připomínka ztraceného mládí a všech nenaplněných ambicí zrozených ve věku snů.

Dave zhubl. Jack usoudil, že nejspíš moc nejí. Tvrdil, že už nepije, ale byl z něj cítit alkohol. Tím byl ostatně nasáklý i zatuchlý vzduch v pokoji.

Dave si všiml, že si Jack kytaru prohlíží. „Už je po těch letech pěkně vyhraná,“ řekl. „Zraje jako víno.“

„Kdy jsi na ni hrál naposled?“

„Ehm...“

Jack věděl, že se mu Dave chystá zalhat, ale rozhodl se to přejít bez komentáře.

„Už je to docela dlouho,“ řekl nakonec Dave a zkroušeně si přejel palcem po neztvrdlých špičkách prstů levé

ruky. „Vždycky mě překvapí, jak rychle změknu.“ Krátce se zadíval na Jacka a jeho neholená tvář se stáhla do posmutnělého úsměvu. „A jak rychle tě rozbolí, když zase začneš hrát.“

Jack se rozhlédl. Závěsy zpola přetažené přes záclony. Jednolůžková postel u zdi. Televizor v rohu. Pár ošuntělých křesel před starým kachlovým krbem. Kdysi dávno tu měli Daveovi rodiče ložnici. Dave dům zdědil po smrti ovdovělé matky a rozhodl se, že v něm vychová vlastní rodinu. Domov prosycený temnými, krutými vzpomínkami. Nový život je z něj vytěsnit nedokázal. Prostor byl předurčený k zármutku. Manželka se vydala hledat štěstí jinde a místo ní se do hnízda jako kukačka vrátil syn. Dave se nepřestal potýkat s pitím a jeho život se smrškl do jednoho pokoje. Jack nepochyboval, že se tak či tak bude muset odstěhovat úplně. Možná do domova důchodců nebo do bytu pro seniory jako on sám.

Dave se svalil do křesla a zkoumavě se zahleděl na Jacka. „Takže Maurie to má za pár, jo?“

„Řekl bych, že jo. Vypadal hrozně, Dave. Fakt příšerně.“

„A to chce vandrovat do Londýna?“

Jack odpověděl: „Chce, abychom ho tam vzali my.“

Dave se posměšně uchechl. „Jasně, protože my jsme na tom o hodně líp.“ Setřásl z bledých seschlých rtů pokus o úsměv. „Ale něco mi nejde do palice. Proč najednou říká, že Flet toho chlapa nezamordoval?“

Jack vytáhl přeložený výtisk *Heraldu*. „Protože se dočetl o Fletově vraždě.“

Z předsíně k nim dolehly zvuky otevíraných a zavíraných vstupních dveří a těžké kroky. Dveře do Daveova

pokoje se prudce otevřely. Stála v nich zhruba čtyřicetiletá žena. Prudce oddechovala a nasupeně na oba zírala. Jack si pomyslel, že dřív možná bývala přitažlivá. Její tvář však hyzdila ústa trvale stažená do šklebu, vnější projev její pravé povahy. Když se Jack na okamžik zamyslel, uvědomil si, že se k Daveovu synovi dokonale hodí. Měla na sobě pečlivě vyžehlené černé kalhoty, krátkou šedou bundu a pod ní bílou halenku. A jako doplněk obličej kyselejší než citron.

Obrátila se k Daveovi. Otráveně prohodila: „Vrátil ses.“

„Vždycky jsi měla vynikající postřeh.“

Popuzeně stáhla rty. „Našla jsem tvou skrýš.“

Jackovi neuniklo, jak nepříjemná zpráva to pro jeho přítele je.

Dave na sobě ale nechtěl dát nic znát. „Jak víš, že nebyla Donnieho?“

„Je mi jedno, čím to bylo. Vylila jsem to do dřezu.“ Mírně se ušklíbala. Podívala se na Jacka. „Byla bych ráda, kdyby sis do domu nevodil další ožraly.“

Jack se naježil a postavil se. Strčil *Herald* zpátky do kapsy. „Možná bychom si to měli jít dopovědět někam jinam, Dave. Nehezky to tu páchne.“

Dave se zvedl. „Jo, máš recht. Někdo by jí měl říct, aby nenosila silonky.“ Zašklebil se na svou snachu. „Až mi příště polezeš do cimry, tak nejdřív zaklepej, kurva. Je ti to jasný?“

Svezli se autobusem do Queen's Parku. Jack byl objednaný k zubaři a nechtěl přijít pozdě.

„Docela štreka k zubařovi,“ pronesl Dave.

„Jde o rodinnou tradici trvající už celou jednu generaci. Jeho táta byl zubař mého táty. Navíc mě nikdy nepřestane bavit jeho příjmení. Štoural.“

„Cha cha,“ zaburácel Dave. „To je jak elektrikář Jiskra.“

Vystoupili na Shawlands Cross a Dave navrhl, že by mohli jít do baru Corona. Jack ho však navedl do parku na protější straně ulice, aby se místo toho posadili k jezírku, kde je nikdo nebude rušit.

Prázdnou lavičku našli kousek od pěšinky vedoucí k šedivé vodní ploše, u níž si v dětství hrával Jackův otec. Občas byly na jezírku kachny, ale dnes se nad ním kupodivu míhali pouze raci. Možná přiletěli ohlásit příchod bouře.

Byl právě začátek dubna, ale vál chladný vítr, a oba muži byli proto zabalení do teplých zimníků a šál. Dave měl na hlavě pevně nasazenou bekovku. Pod ní byly schované jeho kdysi ostré rysy, které ve stáří nabraly žalostnou podobu. Povadlá kůže na vyzáblé tváři. Jack měl stále bujnou a pečlivě upravenou stříbrnou kštici. Z marnivosti nenosil čepici, aby si účes nerozcuchal. Dave byl vysoký, o dobrých deset centimetrů vyšší než jeho přítel. Podivná dvojice mužů na lavičce v parku. Jako dvě zarážky na knihy, pomyslel si Jack a v hlavě se mu krátce rozezněl refrén písně „Old Friends“ od Simona a Garfunkela.

„Tak ukaž,“ řekl Dave, nasadil si čtecí brýle s želvovinovými obroučkami a rozložil noviny.

Jack zapíchl prst do článku ve spodní polovině titulní strany a Dave ho začal nahlas číst. Stejně jako ve škole, kdy museli předčítat po odstavcích z jakési

nezáživné učebnice dějepisu a měli se tím podle všeho něco naučit.

„Zavražděn po padesáti letech na útěku.“ Dave zvedl hlavu. „Pane jo. Když to řekneš rychle, tak se to nezdá tak moc.“

Opět se sklonil k novinám.

„*Simon Flet, hvězda filmového plátna šedesátých let, muž, který zmizel v roce 1965 potom, co k smrti ubil muže na drogovém večírku v londýnském West Endu, byl nalezen mrtvý v garsonce ve čtvrti Stepney.*

Tělo uškrceného sedmdesátičtyřletého muže pohřešovaného půl století objevil majitel bytu před dvěma týdny, když musel vyrazit dveře do pokoje. Podle policie byl Flet zavražděn týden předtím.

Jeho totožnost však byla potvrzena teprve včera pomocí testů DNA.

Flet po vraždě v roce 1965 utekl z domu v Kensingtonu patřícího doktoru Cliffu Robertovi, který se letos za svou službu britskému lékařství octl na novoročním seznamu oceněných vyznamenáním za zásluhy.

Ačkoli veřejnost předpokládala, že se Flet utopil při pokusu o útěk do Paříže na své menší jachtě, která kotvila v přístavišti nedaleko Portsmouthu, nikdy se nenašla ani jeho loď, ani jeho tělo. V průběhu desítek let se několikrát vynořily zvěsti, že Flet je naživu, přičemž byl mnohokrát údajně spatřen na různých místech po celém světě. Záhada pohřešovaného herce se těšila zájmu veřejnosti a tisku déle než zmizení lorda Lucana, ke kterému došlo o deset let později.“

Dave se s tváří plnou pochyb mírně naklonil k Jackovi. „Jak je to možný?“